

EU belönar dålig försvarsplanering

Efter år av strider och konstigheter kring det svenska försvaret, dess kostnader och dess förmåga tillträder i höst Sveriges avgående ÖB som ordförande i EU:s militärkommitté – det visserligen än så länge blygsamma centrala militära organet för Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Att en svensk blir EU:s högste militär ses som ett erkännande inte bara för Håkan Syrén personligen utan för den aktiva roll Sverige spelar i den militära krishantering som blivit ett viktigt verksamhetsområde för EU de senaste fem åren.

För den som försökt följa det svenska försvarets utveckling den här tiden är det däremot mest förbryllande.

Det EU vill premiera är väl att Sverige med Håkan Syrén som högste militäre ansvarige lagt all kraft på att söka omvandla den svenska militärmakten till ett effektivt insatsförsvaret med personal och material av högsta kvalitet. Detta har Sverige gjort med kanske större tydlighet än någon annan EU-medlem trots – eller är det på grund av – att Sverige inte är medlem av försvarsorganisationen Nato och inte har några garantier för hjälp med territorialförsvaret om det mot all förmodan skulle behövas.

Men på hemmaplan i Sverige är det just den envetna konsekvensen i denna omställning som blivit ett problem. Omvandlingen till insatsförsvaret har skett med sådan kvalitet och noggrannhet att kostnaderna skenat i väg och organisationen för territorialförsvaret skurits ned så att försvarsetablissemangen skakats och den folkliga förankringen för försvaret måhända urholkats.

Samtidigt har inte ÖB och försvarshögkvarteret kunna övertyga de ekonomiskt ansvariga i regeringen om att kostnaderna för omställningen är rimliga. Det beror i sin tur på en mångårig misstro mot försvarsmyndigheternas penningberäkningar framför allt bland finansdepartementets handläggare. Ironiskt nog är det en finansminister från de traditionellt så försvarsanknutna moderaterna som för första gången lyssnat på sina experter och satt ned foten.

Försvarsmakten saknar helt enkelt trovärdighet när det gäller att budgetplanera och hålla reda på pengar.

Vid Kungliga Krigsvetenskapsakademins vintersymposium för en månad sedan talade en pensionerad veteran från totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, om produktivitetmätningar i försvarsmakten. Medveten om alla svårigheter att räkna rätt hade han i en jämförelse kommit fram till att danskt försvar är ungefär 50 procent mer effektivt och finländskt hela tre gånger så effektivt som det svenska. Ingen i församlingen ifrågasatte huvudresultatet. Men få verkade riktigt bekymrade utan fortsatte diskussionen om mer och bättre resurser till försvaret.

På direkt fråga varför den svenska produktiviteten är så låg hade FOI-experten tre grundförklaringar: För mycket (sic!) pengar, för hög ambition (överkvalitet i all utrustning) och för många officerare (som till råga på allt sitter vid skrivbord och inte vill göra dagens

utlandstjänst). Egen vapenindustri betonar härtill ofta erfarna försvarspolitiker som ytterligare orsak.

Är det inte om detta svensk försvarspolitik och försvarsdebatt borde handla? Det är grundläggande problem som går långt tillbaka till kalla kriget. Och med all respekt för Håkan Syrén, är det en person med meriter från detta improduktiva Sverige som EU behöver som sin högste militär?

ANDERS MELLBOURN